

Rechtskrondig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

BOND DER VLAAMSCHEN RECHTSGELEERDEN.

Mr A. ROELENS. — Private Vennootschappen.

ONZE TAAL VOOR HET HOF VAN VERBREKING.

RECHTSPRAAK.

Burgerlijke Rechtbank van Dendermonde. — 27 Mei 1932. — *Verhuur.* — *Vroegtijdige teruggave der sleutels.* — *Invloed op verdere verplichtingen van den huurder.*

Handelsrechtbank van Mechelen. — 12 Mei 1932. — *Verantwoordelijkheid.* — *Art. 1384.* — *Stilstaande auto die vuur vat en schade veroorzaakt.* — *Noodzakelijkheid de fout te bewijzen.*

Politie rechtbank te Antwerpen. — 31 Mei 1932. — *Belediging.* — *Woede of verontwaardiging over onrecht sluit verantwoordelijkheid niet uit.* — *Vraag Burgerlijke Partij ongegrond.* — *Meest geringe straf.*

WETGEVING. (Vervolg).

Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden

Buitengewone Algemeene Vergadering te Antwerpen op 16 Juli

Zooals wij het in ons vorig nummer hadden aangekondigd delen wij hieronder het programma mede van de buitengewone algemeene vergadering van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, welke zal

gehouden worden op 16 Juli te Antwerpen, ten einde tusschen de Vlaamsche juristen een grondige bespreking mogelijk te maken van het zoo belangrijke en actuele vraagstuk der

VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT

10 uur. ALGEMEENE VERGADERING in de Assisenzaal van het Gerechtshof te Antwerpen.

De bespreking over de

Vervlaamsching van het Gerecht

zal ingeleid worden door

Mr LEO DELWAIDE

Alle politieke mandatarissen en ook alle magistraten, die lid zijn van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden zullen speciaal en dringend verzocht worden op deze vergadering aanwezig te zijn.

13 uur. BEZICHTIGING DER HAVENINRICHTINGEN TE ANTWERPEN aan boord van den salonboot, door het gemeentebestuur welwillend ter onze beschikking gesteld.

LUNCH AAN BOORD.

18 uur. ONTVANGST van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden door het Gemeentebestuur van Antwerpen ten STADHUIZE.

19 uur. BANKET in het restaurant « PAON ROYAL » (Statieplein naast den ingang van den Dierentuin).

De deelnemingsprijs voor de lunch aan boord van de Salonboot en voor het banket is vastgesteld op de gezamenlijke som van 60 fr.

De aandacht van onze lezers wordt er op gevestigd dat enkel de leden van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden zullen kunnen deelnemen aan de vergadering. Het is dus noodig dat diegenen die zouden verwaarloosd hebben hun lidmaatschap in regel te brengen onverwijld het noodige hiervoor zouden doen.

Aan den ingang der vergadering zal er gelegenheid bestaan zich te laten inschrijven als lid.

In den loop van de volgende week zal aan al de leden van den bond, die nog geen

lidkaart zouden bezitten, deze kaart worden toegezonden. De bijdragen welke nog niet zouden voldaan zijn zullen dan tevens geïnd worden.

Nu het vraagstuk der Vervlaamsching van het Gerecht op het punt is behandeld te worden in het Parlement is het noodzakelijk dat de Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden aan de parlementsleden de meening zou doen kennen van de Vlaamsche juristen, die in de eerste plaats bij de behandeling van dit vraagstuk moet in aanmerking komen.

Dat niemand dus op 16 Juli te Antwerpen ontbreke!!

Private Vennootschappen

Kortelings zal het boek I van ons Handelswetboek aangevuld worden door eene afdeling IVbis om onder beheer der algemeene beginselen der wetgeving van 1873 gewijzigd door die van 1886 en later van 1913 en 1919 een vennootschap tot stand te brengen waarvan de bijval in naburige landen de beste verwachtingen toelaat.

Het wetsvoorstel nopens de private vennootschappen werd inderdaad den Senaat voorgelegd en het sober doch keurig verslag door Mr Tschoffen in naam der Senatoriale commissie van rechtswezen neergelegd, bekrachtigt grotendeels de tekst door de Kamers met 168 stemmen en ééne onthouding goedgekeurd.

Aan de initiatief van de H.H. Standaert en Thibbaut hebben wij het nieuwe voorstel te danken, en volgens het merkwaardig en zeer gedocumenteerd verslag van Heer Wauwermans zal het beantwoorden aan een dringend gewilde noodzakelijkheid.

In den geest der voorstanders van het ontwerp zal de wet, dank zij de vereenvoudiging der oprichting of stichting en tevens door het weinig ingewikkelde der uitoefening en het beperken der pleegvormen, de onzekerheid en de broosheid der gewone onverdeeldheid wegnemen.

Bstemd zoowel tot handels- dan tot burgerlijke doeleinden zal de wet een vennootschap aanbieden voor bloedverwanten die onderling hetzij een handel, hetzij een nijverheid, een werkhuis, een hoeve of onroerende goederen en roerende van welkdanige aard ook uitbaten, en de gemeenschap willen behouden.

Noch de onbepaalde verantwoordelijkheid der vennootschappen in gezamenlijken naam noch de ingewikkelde vorm der naamloze vennootschap zal voortaan een hinderpaal wezen.

Oorspronkelijk beoogde men slechts de verwantschap bij het tot stand brengen der nieuwe vennootschap en er werd in het voorstel slechts gesproken van familie-vennootschap — société familiale.

Doch de verdere besprekingen hebben eene ruime uitbreiding gegeven aan de eerste gedachte en de benaming werd dan ook gewijzigd en in meer algemeenen zin opgevat. Zij komt aldus ten slotte in nauwe betrekkingen met de Duitsche gesellschaft mit beschränkter haftung, oorspronkelijke type dezer vennootschap (1892) dewelke met wijzigingen volgens tijd en plaats in Portugal, Oostenrijk, Engeland en meer andere landen ingevoerd werd; Frankrijk volgde eerst in 1925 en op 6 Juli 1929 ging Luxemburg ons vooraf.

De nieuwe vennootschap blijkt meer hoofdzakelijk een vereniging van personen, doch met dit voorbehoud dat zij nochtans door beperking der verantwoordelijkheid tot het maatschappelijk goed tevens een vereniging van kapitalen verwezenlijkt.

Zij is geen afzonderlijke alleenstaande

wetgeving en wordt beheerd door de Algemeene beginselen der wetgeving van 1873 hetgeen de plaats haar van nu af reeds in het Handelscodex bestemd ons aantoonst.

Eenige kenmerken der nieuwe vennootschap sommen wij vluchtig op.

Het DOEL der private vennootschap is zeer uitgebreid. De beperking is duidelijk omschreven daar alleen worden uitgesloten vennootschappen hebbende voor doel: capitalisatie, verzekering en spaarwezen, alle andere doeleinden zijnde toegelaten.

De rede dier uitsluiting is licht te raden, wanneer men in acht neemt dat een bijzondere wetgeving de controle in die vennootschappen wil verscherpen en hun bestaan onderwerpen aan vereischten waarvan de uitvoering door nauw en scherp toezicht zal gevolgd worden.

Het getal vennoofen is beperkt.

Drie is een minimum, wanneer echtgenooten optreden, het eerste getal twee werd door de Kamers verworpen om aldus vennootschap tusschen echtelieden te vermijden hetgeen niet overeen te brengen was met de bestaande wetten nopens het huwelijk en het regiem der goederen in het huwelijk; artikel 1388 van het Burgerlijk Wetboek werd namelijk in aanmerking genomen.

Als maximum weerhield het getal 30 het akkoord bij eerste lezing doch ten slotte kwam men tot 60.

De VORM der nieuwe vennootschap moet vastgelegd worden op authentieke wijze met publicatie in het staatsblad, en toepassing van het bestaande artikel 30 omtrent de meldingen van de stichtingsakte.

Het KAPITAAL werd op een minimum van 50.000 fr. bepaald, hetwelk minimum verdeeld in deelbewijzen desnoods van ongelijke waarde, volledig in speciën volstort worden.

Tot het bereiken van dit minimum mogen aanbrengsten in natura in aanmerking genomen worden doch op het oogenblik der oprichting moeten zij geheel afbetaald zijn.

Overschrijdt echter het kapitaal dit minimum van 50.000 fr. dan zal de vrijstelling van een vijfde volstaan voor het overige dat nochtans in zijn geheel bij de stichting moet ingeschreven zijn.

Voor de BENAMING der vennootschap zal hetzij de aanduiding van het doel der onderneming hetzij de naam van een of meer vennooten voldoen, doch alle stukken zullen de melding dragen « private vennootschap » met aanduiding van den maatschappelijken zetel en het maatschappelijk kapitaal zooals dit laatst voorkomt in de jongste balans en tevens is het bestaande artikel 29, alinea 2 en 3 toepasselijk, artikel 79 al. 3 en artikels 80 en 81.

Buiten de bepalingen omtrent het beheer, toezicht en duur der vennootschap, 30 jaren — dewelke geen bijzondere mel-

ding vergen blijft nog een bijzondere schikking omtrent de overdracht der deelbewijzen van belang.

De deelbewijzen zijn niet verhandelbaar aan toonder, doch op naam. Om de overdracht te verrechtvaardigen is het noodzakelijk dat de overdracht door een authentiek of onderhandsch schrift bezeugen wordt en beteeuend aan de vennootschap of door deze in authentieke vorm aanvaard.

De overdracht onder levenden is dan alleen geldig wanneer zij door de meerderheid der andere vennoten beraadslagende volgens de bepalingen van art. 70 der bestaande wet goedgekeurd wordt.

Overdracht wegens overlijden vereischt dezelfde vormen tenzij het erfgenamen geldt in rechte lijn of overdracht aan een vennoot en desbetreffend de statuten geen uitzondering voorzien.

De ontbinding der maatschappij zal kunnen uitgelokt worden door diegene welke eigenaar zijnde van deelbewijzen in den schoot der vennootschap niet aangenomen werden, hetzij om wille het getal maxima bereikt is, hetzij dat zij uitgesloten werden. Dit zal slechts mogelijk zijn nadat eene in morastelling om de deelen op te koopen zonder gevolg is gebleven, gedurende meer dan drie maanden.

De afkooprij wordt door de wet vastgesteld, en is bepaald op voet van de gemiddelde balans der drie laatste jaren, doch indien de vennootschap nog geen drie jaren telt op voet van het laatste of de twee laatste jaren.

Verdere schikkingen nopens beheer, recht voor beslag voor derden, lokken geen bijzondere opmerkingen uit.

Misschien is het wel eenigszins te betreuren dat de wetgever nà het groote nut der nieuwe vennootschappen te hebben onderlijnd, door de voorbeelden hunner talrijke toepassing in andere landen het omzetten van bestaande naamloze vennootschappen, of vennootschappen in commandiet en gezamenlijke naam in private vennootschappen niet toelaat mits fiscale ontlasting.

Onder voorwendsel dat zulke bepaling in het domein valt der fiscale wetgeving werd het amendement desbetreffend afgekeurd.

Het fiscaal vraagstuk hoort nochtans tot de voornaamste want de verhevene belastingen welke thans voor stichting van vennootschappen worden geheven, blijven steeds een ernstige hinderpaal waardoor het doel en het voordeel eener wetgeving als deze kan verhinderd worden.

Mr A. ROELENIS.

Volgens eene verklaring van den Minister van Rechtswezen (Staatsblad Juni 1932, annexe 160) moeten we in voornoemd artikel den grondslag zoeken van den anderen tekst dien wij hier bedoelden, namelijk artikel 15 van de wet van 4 Oogst 1832, die betrekking heeft op de rechterlijke inrichting van ons land.

Dit artikel luidt als volgt:

« Het Hof van Verbreking spreekt zich » uit...

» 2° over de eischen tot verwijzing van » een Hof, of van eene rechtbank, naar een » ander Hof of eene andere rechtbank, uit » oorzaak van gewettigde verdenking of » van openbare veiligheid ».

Deze teksten hebben een algemeene draagkracht, en zijn zonder twijfel nog geldig in ons huidig recht.

Indien het wetboek van burgerlijke rechtspleging de verwijzing van eene rechtbank naar een andere, alleen uit oorzaak van verwantschap vermeldt, wijl integendeel het wetboek van strafvordering door zijn artikel 542 bepaalt dat het Verbrekingshof deze verwijzing mag bevelen op vordering van de belanghebbende partij, ook uit oorzaak van gewettigde verdenking, dan mag men echter uit deze stilzwijgendheid of verzuim van de burgerlijke rechtspleging niet afleiden dat de boven aangehaalde teksten zouden vervallen zijn.

Het recht van het Hof, te bevelen dat een zaak, zelfs een burgerlijke zaak, moet onttrokken worden aan eene rechtbank bij dewelke ze wettelijk aanhangig is, en moet verwezen worden naar eene andere rechtbank, kan dus niet betwist worden.

Er is overigens in dezen zin eene uitspraak van het Hof.

In zijn arrest van 5 November 1849 (P. 1850, I, 26) heeft het Hof impliciet dat principieel bevestigd.

De toepassing van dat principieel dienen we thans na te gaan.

Hoe moet het begrip « gewettigde verdenking » omschreven worden? Wat houdt dat begrip in? Wanneer moet een rechtbank verdacht worden?

Ziedaar de tweede vraag die we nu gaan onderzoeken.

We bestatigen dat noch de teksten die we boven hebben gemeld, noch de debatten die rond deze teksten hebben plaats gehad, ons te dezer zake klaarheid brengen.

De Memorie van toelichting van hoofdstuk V van het boek II van den codex van strafvordering opgemaakt door Albisson, bevat volgende passus:

N° 4 p. 276. — « Quelque confiance que » la loi professe pour les tribunaux, elle » doit prévoir que, composés d'hommes » sujets à toutes les passions de l'humanité, ils peuvent se trouver dans des » circonstances capables d'inspirer quelque » que défiance de l'impartialité de leurs » décisions. Le Gouvernement peut éprouver ce sentiment dans sa sollicitude pour » la sûreté publique; les particuliers, pour » des motifs personnels de suspicion légitime. »

» La loi, toujours sage, autorise donc le » renvoi de la connaissance d'une affaire » d'un tribunal à un autre, pour cause de » sûreté publique ou de suspicion légitime. » (Loché — Législation civile, commerciale et criminelle, t. 14. Code d'Instruction Criminelle — tome deuxième — édition Bruxelles — Tarlier 1836, p. 275. Texte de l'exposé des motifs).

Bij dezen tekst kunnen we alleen aantekenen, dat er reden is tot gewettigde verdenking, wanneer de omstandigheden van aard zijn om wantrouwen op te wekken nopens de onpartijdigheid van de beslissing der rechtbank.

Buiten deze passus uit het werk van Albisson, vinden we niets in de wetgeving of daarrond, dat ons dienen kan in onze opzoekingen.

Het lijkt dus wel, dat het begrip « gewettigde verdenking » ontleend is aan het oud recht.

Het ware stellig interessant opzoekingen te doen over het oud regiem, waar de rechtspleging tot verwijzing bekend stond onder den titel van « recht van aantrekking » of « droit d'évocation ».

Maar dat zou ons te ver leiden.

Wij verwijzen terloops naar de ordonnancien van Frans I, 15 Mei 1529, van Hendrik III, Mei 1579, Lodewijk XIII, Jan. 1629, Lodewijk XIV, Oogst 1669, April 1695, Lodewijk XV, Oogst 1737 en bepalen ons tot de volgende opmerkingen:

Dat de termen « gewettigde verdenking » een formulier uitmaken waarvan de draagkracht niet besproken is geweest, maar die kan herleid worden tot dees algemeene begrip « dat de kennismaking » eener zaak aan een rechtbank moet onttrokken worden wanneer de verhoudin-

» gen van aard zijn, om te doen vreezen, » dat de rechters niet met de gewenschte » onpartijdigheid uitspraak zouden doen ». Anderzijds blijkt het, dat de beoordeeling van de redenen die ingeroepen zijn om de verwijzing te bekomen, overgelaten wordt aan de willekeur van de bevoegde macht, 't is te zeggen het Verbrekingshof sinds het einde van het oud regiem.

Ziehier nu wat de rechtsleer ons nopens de toepassing van dit principieel voorhoudt: Pigeau (La Procédure Civile, Bruxelles 1833, Tome III p. 334 — Renvoi d'un tribunal à un autre), advocaat en leeraar aan de School van het Recht te Parijs, schrijft het volgende:

« La Cour de Cassation est compétente » pour connaître du renvoi pour cause de » suspicion légitime, toutes les fois qu'il » existe des circonstances de nature à » faire craindre à une partie que tous les » membres de cette Cour, ou la plupart » d'entre eux, ne soient prévenus contre » elle ».

Thomine Desmazures, hoogleeraar te Caen, zegt:

« Bien que les juges aient l'habitude de » ne point céder aux passions ni aux préventions, ils peuvent dans certaines circonstances être raisonnablement suspects. Les motifs de la demande seront appréciés par le tribunal supérieur qui ne pourra accueillir la demande, si elle est frivole, si elle n'a pour but que de distraire une partie de sa juridiction. Mais d'autre part si les faits invoqués sont sérieux il faut y faire droit et ne point reculer devant l'inconvénient que peut constituer le renvoi à un tribunal voisin, car il serait plus fâcheux que les parties eussent à subir le jugement de personnes raisonnablement suspectes ».

En Carré voegt er bij: (Traité de Lois de l'Organisation judiciaire, Paris 1834).

« Encore que le juge doive être à l'abri » même du soupçon, il faut veiller à ce » que les procédures ne restent pas exposées à l'influence quelquefois tyrannique » que des localités et que dès lors que des faits positifs, tels qu'ils fassent planer sur le tribunal le soupçon que la partie plaignante n'y trouvera pas une entière justice, se trouvent être articulés, il y a lieu de faire droit à la demande de » renvoi ».

« Les juges de la demande de renvoi » — volgens Favard de Langlade zegt (Répertoire de la Nouvelle Législation, Paris 1824) — « doivent se mettre à la place » de la partie et se demander s'ils auraient » la tranquillité que tout citoyen doit » avoir sur l'impartialité de ses juges ».

De rechtspraak over deze kwestie is beperkt.

We kunnen eerst vermelden het arrest van het Verbrekingshof van Frankrijk, 24 Frimaire, jaar 9, dat Favard, Carré en Merlin hebben toegelicht met er op te wijzen dat de verschillende redenen die ingeroepen zijn niet afzonderlijk maar in hun geheel dienen geschat te worden.

Favard de Langlade wijst aan dat:

« Chacune des circonstances relevées » eût été insuffisante pour motiver le renvoi, mais leur réunion faisait un faisceau » de présomptions auquel il était difficile » de résister, suivant la règle « quae non » prosunt singula, multa juvant ».

En Carré teekende daarbij aan:

« C'est donc uniquement d'après leur » sentiment personnel que les magistrats » doivent répondre ici aux questions qui » s'agitent devant eux, et à cet égard, » leurs devoirs leur indiquent de ne pas » isoler les uns des autres les motifs sur » lesquels la récusation est fondée mais » de les combiner ensemble, de les fondre » pour ainsi dire l'un dans l'autre en s'attachant à la règle « quae non » prosunt singula, multa juvant ».

Ten tweede vermelden we nog het arrest van uw Hof van 16 Januari 1843 (P. 1843, I, 127) welke de verzending beveelt, en welke steunt op omstandigheden als deze: de sociale positie van den belanghebbende en den weerklink van de zaak, die de geesten hevig beweegt en de passies in verschillende zinnen opjaagt.

Ten slotte laten we opmerken dat in zake Schepens en Hoste, of anders gezegd, in de Beernemzaak, het arrest van verwijzing van 27 December 1928, ingegeven is door het gevaar dat het vonnis in volle onafhankelijkheid, gezien de locale omstandigheden, niet zou worden uitgesproken.

De opschudding, die deze zaak in deze streek heeft verwekt, en de vrees voor de mogelijke invloed-van-het-midden op de beslissing, heeft U er toe gebracht den eisch van verzending aan te nemen.

Uit wat voorafgaat mogen wij besluiten dat de rechtsplichtige het recht heeft te mogen rekenen op de volkomen onpartij-

Onze Taal voor het Hof van Verbreking

Op Maandag 20 Juni 1932 gebeurde het voor het eerst dat een advocaat bij het Hof van Verbreking, Mr Paul Veldekens, als vertegenwoordiger van de pleitende partij voor het Hoogste Gerecht in het Nederlandsch zijn rekwest, strekkende tot verwijzing van eene zaak naar eene andere Rechtbank, toelichtte.

Hieronder volgt de tekst van de door Mr Veldekens voorgedragen memorie; zij werd ons met zeer veel welwillendheid ter publicatie afgestaan.

Het past bij deze gelegenheid even den nadruk te leggen op dit historische gebeurtenis.

Het behoeft wel geen betoog dat de daad door Mr Veldekens gesteld van Vlaamsche zijde uit met de meeste sympathie wordt ontvangen — en dat hem dank wordt geweten om zijn welwillende tussenkomst.

Laten wij er echter onmiddellijk bijvoegen dat de Vlaamsche Rechtskundige wereld de hoop uitspreekt dat het niet bij « ce beau geste » zal blijven, maar dat in eene zeer nabije toekomst het natuurlijk recht van den Vlaamschen pleiter voor het kleinste Vrederecht tot in de plechtige gehoorzaal van het Hof van Verbreking, moge erkend worden in een ongedwongen en eerlijke toepassing, vanwege iedereen die eenigermate aandeel heeft in de praktijk van de rechtsbedeeling.

Waar een wil is, is een weg.

De houding van de hoogste Jurisdictie moge een bemoedigend voorbeeld zijn.

HOF VAN VERBREKING

VRAAG TOT VERZENDING EENER ZAAK NAAR EENE ANDERE RECHTBANK UIT OORZAAK VAN GEWETTIGDE VERDENKING.

MEMORIE VAN Mr VELDEKENS

Hooggeachte Heeren,

Door uw arrest van 9 Mei van dit jaar, hebt ge ons verzoekschrift van 1 Maart 1932 ontvankelijk verklaard. Gij hebt ons tevens gemachtigd den Heer Ridder Etienne de Vrière te dagvaarden om heden voor U te verschijnen, opdat de verhandelingen over ons verzoek op tegenspraak zouden geschieden.

U kent het voorwerp van dat verzoek: de Heeren Arnold Jozef De Munninck en Arnold Victor De Munninck, beiden uitgevers, wonende te Gent, werden door den Heer Ridder Et. de Vrière voor de Burgerlijke Rechtbank van Brugge gedagvaard, wegens het schrijven van zoogezegde lasterende artikels, in het humoristisch weekblad « Pierlala ».

Het rekwest dat wij, als vertegenwoordiger van de gedaagden (voor wie Mr Edward Van Dieren als raadsman optreedt) hebben neergelegd, heeft tot voorwerp de verwijzing te bekomen van deze zaak, naar een andere rechtbank, en dat, uit oorzaak van gewettigde verdenking.

Het ligt niet in mijne bedoeling over de feiten, die de gegrondheid van onzen eisch bewijzen, uit te wijden. Mr Van Dieren zal zich met deze taak belasten.

Mijn taak beperkt zich bij een principieel uiteenzetting van de rechtsvraag die hier wordt opgeworpen.

De rechtspleging, die strekt tot het bekomen van de verwijzing van eene rechtbank naar eene andere, maakt een zeldzaam incident uit in de annalen van de rechtspraak van ons land. Maar, deze proceduur is er toch niet onbekend. En, ik herinner U dadelijk dat in de zaak van Beernem, waarvan deze als het ware een late echo is, Gij zelf, Hooggeachte Heeren, eene beslissing van zoo hoog gewicht hebt getroffen, met de Beernemzaak te onttrekken aan het Assisenhof van West-Vlaanderen en ze te verzenden voor het Assisenhof van Antwerpen.

Laat ons eerst, in de wetgeving, den oorsprong en de draagkracht van deze rechtspleging nagaan. Vervolgens zullen we de rechtswetenschap en de rechtspraak raadplegen.

De wet van 25 Maart 1876 betreffende de rechtspleging stelt een algemeen principieel voorop: zij verklaart in haar artikel 19, 2° dat het Hof van Cassatie bevoegd is recht te spreken over de eischen van verwijzing van eene rechtbank naar de andere.

Er valt op te merken dat vermeld artikel geen onderscheid maakt tusschen burgerlijke zaken en strafzaken. Het bepaalt echter niet in welke voorwaarden deze verwijzing kan bevolen worden.

We moeten ons wenden tot twee oude teksten die breedvoeriger zijn. Daar vinden we de heele en geldende omschrijving van deze stof.

Wij hebben eerst het artikel 65 van de constitutie van Frimaire: jaar VIII (13 Dec. 1799).

Dit artikel bepaalt:

« Il y a pour toute la République un » tribunal de Cassation qui prononce sur » les demandes en cassation contre les » jugements en dernier ressort rendus » par les tribunaux, sur les demandes en » renvoi d'un tribunal à un autre pour » cause de suspicion légitime ou de sûreté » publique, sur les prises à partie contre » un tribunal entier ».

digheid van de rechters die van zijn zaak kennis nemen.

Telkens er een redelijke vrees bestaat een vonnis te hooren uitspreken dat de vrucht niet zijn zou van het werk van een volkomen onafhankelijke geest, bevrijd van alle vreemde invloeden, zelfs onbewuste, past het dat aan den eisch tot verzending recht zou geschieden, zonder na te gaan, of de rechters, tegenover wie deze beslissing getroffen wordt, in feite partij kiezen tegen den verzoeker.

Het gaat immers over eene proceduur

die ingesteld is om een gevaar, dat redelijk wordt geducht, te voorkomen, en die voor gevolg heeft eene rechtbank te ontslaan een vonnis uit te spreken dat wegens bepaalde ongunstige omstandigheden hen in opspraak zou kunnen brengen.

Dit, is Hooggeachte Heeren, meenen we, de juiste toedracht van de zaak.

Mr Van Dieren zal U nu aantoonen dat het rekwest, dat wij hebben ingediend, gegrond is op feiten die de toepassing wettigen van de principen die wij hebben uiteengezet.

de vraag tot schadevergoeding, waarvan de oorzaak aan dit vervoermiddel wordt toegeschreven (art. 13, wet 25 Maart 1876);

Aangezien partijen aannemen dat de schade waarvan herstelling wordt gevraagd veroorzaakt werd aan het huis van aanlegger door de automobiël van verweerster welke stilstond voor dit huis en aldaar vuur heeft gevat;

Aangezien aanlegger zijne vraag steunt op de eindbeschikking van de eerste paragraaf van art. 1384 van het B. W. welke de verantwoordelijkheid vastlegt der schade veroorzaakt door voorwerpen waarvan men de bewaring heeft;

Dat indien de draagkracht dezer beschikking toegelicht werd door de Tribuun Bertrand de Greuille wanneer hij — na gesproken te hebben der verantwoordelijkheid der schade, veroorzaakt door een dier, er bijvoegende «ten andere in algemeene thesis, niets wat een ander toeheert, mag ongestraft schaden aan een ander» (Baudry Lacantinerie, deel 15, Nr 2968); met deze meening dient nog deze van Tribuun Tarrille in verband gesteld wanneer hij zegt: «dat een schade om vatbaar te zijn voor herstelling, het gevolg moet wezen van een oorzaak of een onvoorzichtigheid van iemand; dat indien deze schade niet kan worden toegeschreven aan deze oorzaak, zij niets anders meer is dan het louter toeval waarvan ieder het lot moet ondergaan» (Planiol nota 2, blz. 314, deel II). Zie ook Verbr. België 19-10-1911, Pas. 1911, I, 518;

Aangezien in zake het eenvoudig feit dat de auto van verweerster vuur heeft gevat toen hij voor het huis van aanlegger stilstond niet tot grondslag kan dienen, voor een vraag tot schadevergoeding wanneer aanlegger niet bewijst, al ware het door vermoedens, dat deze brand het gevolg is, hetzij van een gebrek aan het voorwerp, hetzij van een fout of een nalatigheid van hem die de bewaring van den auto had;

Aangezien het aan aanlegger zou behoo ren te bepalen wat, in dezen, het gebrek aan het voorwerp, de onvoorzichtigheid of de nalatigheid van den bewaarder uitmaakt, waardoor de auto vuur zou gevat hebben, wat ook het abnormale van het feit zou zijn, dat, wijl hij dit niet deed zijne vraag moet aanzien worden als onontvankelijk.

Om deze redenen:

De Rechtbank, zetelende in handelszaken, verklaart de vraag van aanlegger hic et nunc onontvankelijk, wijst er hem van af, met verwijs in de kosten.

Overwegende vooral de volgende omstandigheden:

dat de burgerlijke partij tot 22 November l.l. werkzaam was als bediende, zooniet onder de bevelen en voor rekening van den betichte, dan minstens in nauwe en vertrouwelijke verhouding tot dezes kantoor; dat inderdaad de heeren architecten J. S... en A. V. B..., hunne kantoren hadden op het eerste verdiep van het eigendom van betichte, wiens kantoor op het tweede verdiep gelegen was, maar de bedienden die in het eene kantoor werkzaam waren, onder meer de burgerlijke partij en de getuigen L... en L..., on gehinderd in het andere konden komen; dat onder meer het calceerpapier, voor het werk der drie voornoemde bouwmeesters in het kantoor van het eerste verdiep lag, terwijl de gemeenschappelijke pers in het bureel van het tweede verdiep stond;

Dat door de N. V. «Sportpaleis» einde October een prijskamp werd uitgeschreven voor een ontwerp van een gevelcomplex, waardoor de ontwerpen ten laatste Vrijdag 21 November moesten ingeleverd worden;

Dat de burgerlijke partij stellig, zooniet vanaf Dinsdag 2 November zooals door getuige D... werd bevestigd, in elk geval reeds in de eerste dagen van November heeft geweten dat de betichte mededingen zou in dezen prijskamp en dat dezer personeel aan de uitwerking van zijn plan werkzaam was; dat niettemin de burgerlijke partij het ontwerp van betichte niet éénmaal en bij toeval heeft gezien maar het meermaals onder meer in gezelschap van getuige L... en zelfs terwijl betichte in het buitenland vertoefde, is gaan kijken op het tweede verdiep alhoewel hij wel wist en weten moest dat hij aldus, indien hij zelf mededingen wilde in den prijskamp, minstens een grove en zeer laakbare onbescheidenheid beging; dat hem trouwens door getuige L... tijdig op het ongepaste dezer handelwijze en de gevolgen die ze hebben kon, werd gewezen;

Dat de burgerlijke partij niet alleen geen kennis van zijn mededingen heeft gegeven aan den betichte, die zij nochtans als baas erkende, maar den betichte dienaangaande opzettelijk heeft misleid; dat even voor het indienen van betichte's ontwerp met raming van den kostprijs, ondervraagd door den betichte over het bedrag dezer raming, de burgerlijke partij verklaarde dat het werk niet voor een lageren prijs kon uitgevoerd worden; terwijl de burgerlijke partij zelf een lageren prijs had ingediend;

Overwegende dat de jury die de ingezonden ontwerpen beoordeelen moest, dadelijk, zooals in zijn verslag wordt gezegd, getroffen werd door de gelijkenis tusschen de ontwerpen van de burgerlijke partij en van den betichte; dat ook de belangstellenden die de tentoongestelde ontwerpen kwamen bekijken, dadelijk zooals uit het getuigenverhoor is gebleken, deze gelijkenis hebben opgemerkt;

Overwegende dat wij niet te hebben onderzoeken of de burgerlijke partij zich werkelijk geïnspireerd heeft op het ontwerp van den betichte; dat de burgerlijke partij in elk geval wist vanaf begin November dat haar ontwerp sterk gelijken zou op het ontwerp van den betichte en hij dus zich angstvallig had moeten hoeden voor elke onkiesche zooniet oneerlijke handeling; te meer dat de burgerlijke partij den sleutel bezat van de woning van den betichte en dus ook buiten de bureeluren, terwijl deze laatste in het buitenland vertoefde, toegang had tot dezes ongesloten bureel op het tweede verdiep;

Overwegende dat de betichte zich meer had moeten bedwingen, maar dat hij begrijpelijkerwijze de overtuiging heeft gehad dat de burgerlijke partij niet alléén een laakbare maar zelfs oneerlijke daad had gepleegd; dat dus bij toepassing der straf de meest verzachtende omstandigheden in acht moeten genomen worden;

Betreffende de schade:

Overwegende dat de burgerlijke partij niet bewijst andere schade te hebben geleden, dan die welke zij zichzelf rechtstreeks mag hebben toegebracht;

Om deze redenen:

en bij toepassing van artikel 40 en 561/7-566 van het strafwetboek; artikels 162 en 194 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken;

De Rechtbank veroordeelt den betichte tot eene geldboete van één frank, vermeerderd met zestig deciem ingevolge de wet van 2 Januari 1926, gewijzigd den 27 December 1928, derwijze dat die boete zal bedragen, zeven frank en tot de kosten berekend op drie honderd zeven en dertig frank 45 centiem;

Zegt dat bij gebrek aan betaling binnen den tijd bij artikel 40 van het strafwet-

RECHTSPRAAK

BURGERLIJKE RECHTBANK VAN DERDERMONDE

27 MEI 1932

Voorzitter: M. Van Ginderachter
Rechters: M.M. Van Winckel en Matthys
Pl.: Mrs Opsomer en Matthys

VERHURING — VROEGTIJDIGE TERUGGAVE DER SLEUTELS. — INVLOED OP VERDERE VERPLICHTINGEN VAN DEN HUURDER.

Clauseule omtrent verhooging der huursom in geval van daling der munt. — Verklaring. — Toepasselijkheid in geval van stijging der koopkracht van 't geld.

Het enkel feit dat de eigenaar vóór het verstrijken van den huriid in bezit werd gesteld der sleutels van het verhuurde goed wettigt geenszins het vermoeden dat de huurder van alle verdere verplichtingen werd ontslagen.

De bepaling der huurakte waarbij voor het vaststellen der huursom rekening wordt gehouden van eene eventueele daling der koopkracht van 't geld moet in dien zin worden verklaard dat ook in geval van stijging dier koopkracht het bedrag der huursom dient gewijzigd te worden.

Sloor t/ Wwe Wouters-De Bruyne

Gehoord partijen in hunne middelen en besluitselen;

Gezien de processtukken;

Overwegende dat de eisch strekt tot betaling der sommen van tien duizend frank wegens vervallen huishuur en van vijf honderd zeventig frank in teruggaaf van verschoten grondlasten;

A. — Wat de huishuur betreft:

Overwegende dat verweerster in de eerste plaats tegenwerpt dat sinds een jaar het verhuurde goed ter vrije beschikking werd gesteld van den eigenaar aan wien zelfs de sleutels zouden teruggegeven zijn geweest; dat aanlegger feitelijk in de ontbinding der huurovereenkomst zou hebben toegestemd en er dan ook geen huishuur meer is verschuldigd;

Overwegende dat zoowel voor wat het te niet gaan der verbintenissen aangaat als voor wat hun ontstaan betreft, de overeenkomsten vier voorwerp de waarde van 150 frank overschrijdt, slechts door geschrift mogen bewezen worden;

Overwegende dat overigens van vage vermoedens en dubbelzinnige feiten geen rechtsafstand valt af te leiden;

Overwegende dat de kwestieuze verhuuring slechts op 1 Mei 1932 ten einde liep;

Overwegende dat het weliswaar vaststaat dat verweerster om redenen van persoonlijke conveniëntie het huis vroegtijdig heeft verlaten; maar dat aanlegger, die zich tegenover een goede persoon bevond, in die verhuizing geen aanleiding kon vinden om de huurster van hare verdere verplichtingen te ontslaan;

Overwegende dat het belang van verweerster om zoo spoedig mogelijk te harer ontlasting het huis opnieuw te zien verhuren voldoende verklaart hoe zij er toe gekomen is de sleutels van het huis, dat zij zelve toch niet meer betrok, aan aanlegger ter hand te stellen om des te gemakkelijker de woning te kunnen laten bezichtigen door gebeurlijke liefhebbers die zich vermoedelijk meer rechtstreeks tot den eigenaar zouden gewend hebben;

Overwegende dat men te min van dit enkel feit van 't overhandigen der sleutels mag afleiden dat de huur bij gemeen overleg tusschen partijen werd verbroken, dat het niet wordt geloofchend dat tot op 17 Maart l.l. nog immer enkele meubels van verweerster in het bewuste huis zijn blijven staan;

Overwegende, voor wat het gevorderde bedrag aangaat, dat in de huurceel tusschen partijen of hunne rechtsvoorgangers gesloten den 16 December 1923, (—geregistreerd te Hamme, den vierden Januari 1924, een blad, geen verzending; deel I; blad 21; vak 4. Ontvangen: vier franken. De ontvanger. Get. onleesbaar.—) werd bedongen dat: «in geval van abnormale daling van ons Belgisch geld de huurder eene vermeerdering van huursom zal betalen in evenredigheid van de ver-

hooging welke in dit geval in het algemeen zal toegepast worden op de huishuren »:

Overwegende dat, bij toepassing dier clauseule, het oorspronkelijk bepaalde nominaal bedrag der huishuur trapsgewijs werd verhoogd om, toen de koopkracht onzer nationale munteenheid haar laagste peil had bereikt, tot tien duizend frank te worden opgevoerd;

Overwegende dat het geen den minsten twijfel laat dat het in de wederzijdsche bedoeling van partijen heeft gelegen de overeengekomen huishuur aan elken invloed der binnenlandsche waardeschommelingen van ons geld te onttrekken en derhalve ook, in geval van stijging van deszelfs koopkracht, het in franken uitgedrukte bedrag der huursom in verhouding te brengen tot het peil waarop de huishuren alsdan zouden teruggevallen zijn;

Overwegende dat, gelet op den weerslag van de sinds één jaar ingetreden gevoelige vermeerdering der koopkracht van ons geld, — zooals die onder meer uit de indexcijfers blijkt, — op den huurprijs van woonhuizen in den aard van ditgene waarover het hier gaat, eene vermindering van twee duizend frank op het laatst vastgestelde bedrag der bewuste huishuur als billijk voorkomt;

Overwegende dat hier terloops dient opgemerkt dat, bij gebrek van met gereed geld te zijn gedaan geworden, het aanbod door verweerster om dit bedrag van acht duizend frank te betalen, niet volstaat om haar aan eene veroordeeling te onttrekken;

B. — Wat de verschoten grondlasten aangaat:

Overwegende dat verweerster bekend uit dien hoofde vijf honderd vijftig frank verschuldigd te zijn en zich bereid verklaart die som te betalen;

Overwegende dat aanlegger geen het minste bewijs voorlegt om zijn aanspraak op een hooger bedrag te staven;

Om die redenen:

De Rechtbank,

Alle verdere of tegenstrijdige besluitselen van de hand wijzende, veroordeelt verweerster om aan aanlegger te betalen de som van acht duizend frank, wegens huishuur vervallen op 31 December 1931 en diegene van vijf honderd vijftig frank, wegens verschoten grondlasten dit alles met de gerechtelijke interesten;

Ontzegt het meergevorderde als ongegrond;

Veroordeelt elke partij in de helft der gezamenlijke gerechtskosten; deze kosten op taxaat;

Verklaart het onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, tenzij voor wat de kosten aangaat.

HANDELSREHTBANK VAN MECHELEN

12 MEI 1932

VERANTWOORDELIJKHEID. — ART. 1384. — STILSTAANDE AUTO DIE VUUR VAT EN SCHADE VEROOZAAKT. — NOODZAKELIJKHEID DE FOUT TE BEWIJZEN.

Wanneer een auto stilstaat voor een huis en op een niet te verklaren wijze vuur vat en daardoor schade veroorzaakt aan het huis, kan de Rechtbank niet aannemen dat de bewaarder van de auto op grond van art. 1384 van het Burgerlijk Wetboek zou gehouden zijn tot den plicht van schadevergoeding.

In elk geval is aanlegger gehouden de onvoorzichtigheid of de nalatigheid van den bewaarder te bewijzen en bij gebreke zulks te doen is zijn vraag tot schadevergoeding onontvankelijk.

Van Lombeek t/ Auto-Transport Belgica

Aangezien het niet betwist wordt dat de automobiël waarvan verweerster gebruik maakte door haar gebezigd werd tot handelsdoeleinden en diende tot uitoefening van haren handel; dat de Rechtbank bijgevolg bevoegd is om te vonnissen op

boek voorzien, de geldboeten zal mogen vervangen worden door een gevangzitting van één dag;

En aangezien een gunstbetoon van aard is om de verbetering van den verwezenen te doen verhoppen, zegt dat in geval deze binnen de twaalf maanden, geene nieuwe veroordeeling ondergaat, wegens wanbedrijf, de straf heden uitgesproken, als niet bestaande zal aanzien worden, krachtens art. 9 der wet van 31 Mei 1888;

En betreffende den eisch der burgerlijke partij, verklaart dezen ongegrond, wijst hem af en verwijst de burgerlijke partij tot de kosten door haar gedaan.

Wetgeving

WETSVOORSTEL betreffende de aansprakelijkheid van de eigenaars en bestuurders van motorrijtuigen

(Vervolg)

Bij artikel 4, werd een gemeenschappelijke verzekeringskas voorzien, welke de schadevergoeding zou uitkeeren aan de slachtoffers van ongevallen waarvan de dader onbekend mocht blijven.

Deze kas zou beheerd worden door den Staat die, hetzij in der minne, hetzij in rechte, het bedrag der verschuldigde schadevergoedingen zou regelen.

Het daartoe noodige geld zou gevonden worden: 1° in stortingen geheven van al de eigenaars of houders van motorrijtuigen, in de verhouding van 5 t. h. van het bedrag der belastingen of heffingen van welken aard ook, waartoe zij verplicht zijn; 2° in de helft van de dubbele schadevergoeding toegekend krachtens artikel 2.

De openbare meening is thans niet meer zoo ingenomen tegen de autobestuurders; men heeft zich aan dezen vooruitgang gewend; van den anderen kant, heeft de auto zijn aristocratisch of plutocratisch karakter verloren; wie onzer heeft nog nooit in een auto gezeten?

Maar juist om deze reden dat het autoverkeer zulk een uitbreiding genomen heeft en de gevaren ook toegenomen zijn, voldoet de wetgeving, zooals zij door onze rechtspraak uitgelegd wordt, niet meer.

Er moeten dus wetten gemaakt worden.

Een vluchtig overzicht van de regeling in het buitenland zal verhinderen dat wij door schade wijzer worden.

In de Oostenrijksche wet van 9 April 1908, wordt het beginsel gehuldigd van de aansprakelijkheid zonder schuld:

« Artikel 1, alinea 1. — Wanneer een persoon gekwetst of gedood wordt, of wanneer een van de goederen welke haar toebehooren beschadigd wordt tengevolge van het verkeer van een rijtuig dat door een niet-dierlijke kracht (motorrijtuig) voortbewogen wordt, welke door de straten of over de openbare wegen rijdt, zonder spoorstaven te volgen, zijn de bestuurder en de eigenaar van het rijtuig alsmede elke mede-eigenaar aansprakelijk voor de vergoeding te storten voor geleden schade. De vergoeding te storten wegens beschadiging van een voorwerp wordt vastgesteld krachtens artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek, de lichamelijke letsels vallen onder de artikelen 1325 en 1326, de kwetsuren met doodelijken afloop onder artikel 1327. »

Bij artikel 2 worden, in een uiterst ingewikkelde formule, de enkele feiten bepaald en opgesomd waarop de autobestuurder zich beroepen mag om aan zijn aansprakelijkheid te ontsnappen. « Alwie krachtens artikel 1, aansprakelijk gesteld wordt voor de aangerichte schade wordt slechts tegen de volgende voorwaarden ontslagen van de verplichting deze schade te vergoeden: hij moet het bewijs leveren dat de schade te wijten is aan een derde of aan het slachtoffer zelf, ofwel dat de naleving van de voorzorgen, opgelegd door de reglementen of uit den aard van het autoverkeer zelf voortvloeiende, met betrekking tot het besturen van het rijtuig, dit ongeval niet konden verhinderen. Ofwel dat noch de bijzondere aard van zijn auto, noch de bijzondere voorwaarden, het stilvallen en de gebrekkige werking het ongeval niet veroorzaakt hebben. Zulks is, inzonderheid, toepasselijk op het geval wanneer de schade voortkomt uit het feit dat dieren geschrikt zijn, ofwel dat zij gedood of gekwetst werden toen zij onbewaakt over den openbaren weg liepen. De aansprakelijke persoon mag zich niet op de schuld van een derde beroepen, wanneer zij dezen derde aan het werk gesteld heeft voor het besturen en het rijden van een motorrijtuig. »

De Duitse wet van 3 Mei 1909 laat zich door dezelfde beginselen leiden als de Oostenrijksche wet.

Het Spaansch recht houdt zich aan onze opvatting van de aquiliaansche schuld welke door het slachtoffer moet bewezen worden.

Artikel 41 van het Zwitsersche wetboek der verplichtingen is blijkbaar eveneens gegrond op de schuld: « Alwie op ongeoorloofde wijze aan iemand schade berokkent, hetzij door nalatigheid of onvoorzichtigheid, is gehouden deze te herstellen. »

Bij artikel 43, evenwel, mag de rechter de schadevergoeding bepalen « volgens de omstandigheden en den ernst van de schuld » (16).

Het Engelsch recht is onzeker over het vraagstuk aansprakelijkheid en dit is toe te schrijven aan den aard er van. De practijk neemt nochtans het vermoeden van aansprakelijkheid aan, wanneer het ongeval veroorzaakt is door een gevaarlijk tuig (17).

Ten slotte, is de Italiaansche wet van 30 Juni 1912 gesteund op het vermoeden van schuld: « De eigenaar en de bestuurder van een mechanisch voortbewogen rijtuig, zijn hoofdelijk gehouden de schade te herstellen, veroorzaakt aan personen of zaken door het verkeer van een rijtuig, wanneer zij niet bewijzen dat zij het mogelijke gedaan hebben om de beschadiging te vermijden. Kunnen in geen geval worden beschouwd als schade wegens overmacht, die welke veroorzaakt

is door constructiedefecten of door het hanteeren van het rijtuig. »

Welke formule zullen wij verkiezen? De aansprakelijkheid voor het risico, het vermoeden van schuld (18).

Moesten wij daarover uitspraak doen, dan zouden wij eerder op het tweede stelsel steunen; het stemt overeen met de opvatting van het Burgerlijk Wetboek; het is zeker dat, indien de wetgever van 1804 de automobielen had gekend, hij ook schikkingen had getroffen en waarschijnlijk nog strengere dan die welke hij genomen heeft jegens de eigenaars van dieren.

Doch het gaat hier om een nieuw recht dat men maken moet voor een geheel nieuwe maatschappij.

Derhalve zullen wij de theorie van het risico verkiezen, getemperd door het bewijs van het toeval, van de overmacht of van de schuld bij het slachtoffer.

Het vermoeden van schuld, in de beteekenis waarin men het opvat, zou den autobestuurder de gelegenheid geven, te bewijzen dat hij geene enkele fout begaan heeft (19).

Dit negatief bewijs is moeilijk; diensvolgens zou het talrijke voorzieningen toelaten en te veel plaats laten aan de willekeur van deskundigen en rechters die dikwijls weinig weten over motorrijtuigen (20).

Anderzijds, zou het slachtoffer belast blijven met de twijfelachtige gevallen.

Het is beter het principe van de aansprakelijkheid te huldigen en het recht van den autobestuurder op het tegenbewijs tot enkele nauwkeurig omschreven uitzonderlijke gevallen te beperken.

Het is wat wij trachten vast te leggen in onzen tekst.

Doch, eens het principe van de aansprakelijkheid aangenomen, dan rijst de vraag op van de schadeloosstelling.

De heer Esmein, die voorstander blijft van de subjectieve aansprakelijkheid, schreef in het tweede deel van het « Traité des obligations », van Planiol en Ripert (21): « Deze ontwikkeling naar het idee van het risico, zal, om praktisch dragelijk te wezen, moeten samengaan met een machtiging van schadeloosstelling of een uitbreiding van de verzekering. In zake van arbeidsongevallen reeds, is de schadeloosstelling er eene van forfaitaire aard en werkt de verzekering. Zij werkt ook feitelijk ook voor de verkeersongevallen. Zij zal misschien, in sommige gevallen, verplichtend worden, om de schadeloosstelling, aan het slachtoffer verschuldigd, te verzekeren. »

De twee zijden van het schadeloosstellingsvraagstuk zijn dus duidelijk omlijnd: 1° de aansprakelijkheid voor het risico brengt de forfaitaire schadeloosstelling mede; 2° de verzekering tegen het risico moet verplichtend zijn.

Edoch, zooals senator Asou zeer terecht deed opmerken in zijne redevoering over de Begroting van Justitie, deze regel kan niet toegepast worden op de ongevallen ten gevolge van botsingen tusschen twee autorijtuigen aan hunne bestuurders overkomen.

Het is duidelijk dat, in dit geval, de vermoedens voortvloeiend uit het risico wegvallen (22). Men zal de verantwoordelijkheid moeten vaststellen volgens de regelen van het gemeene recht.

Een derde persoon die slachtoffer zou geweest zijn van die botsing: een auto rijdt hevig tegen een anderen wagen die terzij schiet en iemand op de stoep gaat kwetsen of dooden.

Het spreekt van zelf dat dit slachtoffer juridisch evenveel recht moet hebben als wanneer het gekwetst was door een enkele auto.

Het vermoeden blijft: de automobilist die het slachtoffer geraakt heeft, zal het bewijs mogen aanbrengen van de fout van den anderen autobestuurder, maar hij is met dit bewijs belast.

Onze tekst, waar hij zegt dat « de bestuurder van een motorrijtuig aansprakelijk is voor het ongeval door dit voertuig aan personen of zaken veroorzaakt », sluit de gevolgen uit van ongevallen veroorzaakt aan de autobestuurders door de botsing van hunne wagens.

De gedachte van het forfait was reeds vooruitgezet geworden door den heer Albert Tahon, in eene studie die hij, in 1928, liet verschijnen in het « Bulletin des Assurances » (23).

Hij gaat uit van de vaststelling dat het zeer moeilijk is te zeggen dat het ongeval geheel toe te schrijven is aan het motorrijtuig en of de schuld niet op het slachtoffer valt.

« Ziet men er van af ieders deel van verantwoordelijkheid te onderscheiden, dan is het klaar dat men komt tot eene kwijtschelding van de wederzijdse aansprakelijkheid. »

« Ontslaat men het slachtoffer van de verplichting het bewijs te brengen van het bestaan eener fout bij dengene dien het beschuldigt, gemakkelijker men grootelijks zijne taak. »

« Bekrachtigt men het beginsel van de aansprakelijkheid, dan maakt men de onmiddellijke uitkeering van de vergoedingen mogelijk, en men neemt de vertragen en de wisselvalligheden van derzelver inning weg. »

« Brengt men de schadeloosstellingen tot vooraf bepaalde baremas, dan ontslaat men de slachtoffers er van hun financieelen toestand bekend te maken, die het vaak moeilijk is zelfs bij benadering te bepalen. Men vermijdt ook de afwijkingen van de rechtspraak die, bij de eenen, spijt, en, bij de anderen, nijd doen oprijzen. Een domein waar de verbeelding de neiging heeft te overheerschen wordt aldus éénigemaakt. »

« Deze verschillende voordeelen — want dat zijn ze — voor het slachtoffer moeten logischerwijze overeenkomen met een tegen-offer zijnerzijds. »

En de heer Tahon kwam er toe, door de geheele schadeloosstelling voor te stellen wat betreft de tijdelijke geheele onbekwaamheid, feitelijk op de automobielongevallen het stelsel toe te passen van de wet op de arbeidsongevallen.

Geene morele schade hoegenaamd zou hersteld worden.

Ten slotte, zouden de ongevallen vergoed worden op grondslag van een door de wet vastgesteld barema.

Hier geeft de auteur zich rekenschap van de moeilijkheid van het problema; en hij zwenkt af.

Het forfait in zake schadevergoeding voor auto-ongevallen kan niet worden aangenomen; hun gelijkstelling met de arbeidsongevallen is overdeven.

Het is, in zake arbeidsongevallen, het beroepsrisico, gemeenschappelijk voor industrieel en ar-

beider, dat door de wet gedekt wordt; en, al heeft men het begrip van den waarborg, door Sainctelette voorgesteld, verworpen, het begrip van overeenkomst is daar niet vreemd aan; alleen de ongevallen gebeurd in den loop of ten gevolge van het arbeidscontract, vallen onder de wet.

Bovendien, de wet op de arbeidsongevallen dekt alles, zelfs de ernstige fout van den arbeider, slachtoffer van een ongeval; de aansprakelijkheid van den autobestuurder valt weg tegenover het bewijs van toeval, overmacht of fout van het slachtoffer.

Het forfait zou dus eene onrechtvaardigheid zijn ten nadeele van het slachtoffer.

De verplichte verzekering dringt zich daarentegen op.

Een wetsontwerp, door den Senaat aangenomen en dat aan de Kamer is voorgelegd; maakt de toelating om te besturen ondergeschikt aan het voorleggen van een verzekeringscontract onder de vormen en binnen de perken door het ontwerp vastgesteld.

Wij meenen dat dit beginsel deel moet uitmaken van eene hervorming der regelen van de aansprakelijkheid. En dan, wanneer zal het wetsontwerp op de verkeerspolitie worden aangenomen?

Ons voorstel huldigt dus de verplichting van de verzekering.

Maar dadelijk dienen daarbij twee opmerkingen gemaakt.

Zullen de automobilisten, wanneer zij zeker zijn dat zij niets zullen hebben te betalen, niet veel minder voorzichtig zijn, of veel onvoorzichtiger, zooals men het wil?

Welke zal de maxima-som zijn, voor dewelke de automobilist zich zal moeten verzekeren?

In verband met dit eerste punt, voorziet onze tekst, in overeenstemming met den verslaggever voor de Begroting van Justitie in den Senaat, dat er een deel van aansprakelijkheid van 10 t. h. op den automobilist zal blijven wegen (24).

In den grond steunt dit begrip op de gedachte van het forfait; wanneer de verzekerde weet dat hij aansprakelijk blijft voor een deel van de verschuldigde schadevergoedingen, zal dit zijn onvoorzichtigheid wel intoemen, of zijn voorzichtigheid verscherpen. Het algemeen belang eischt dat er zoo weinig mogelijk ongevallen zouden gebeuren; het particulier belang van het slachtoffer: volledige schadevergoeding te bekomen, maar het hoort ook bij het algemeen belang, en eene marge van 10 t. h., die men op den automobilist laat wegen, zal een heilzaam vergelijk uitmaken tusschen het algemeen en het particulier belang.

Maar de verzekering moet onbeperkt zijn, en hier wordt zij door het belang van het slachtoffer geboden.

Er kan geen sprake van zijn zich te verzekeren voor 100.000 of 200.000 frank, wanneer de veroorzaakte schade veel aanzienlijker kan zijn.

Zooals Emmanuel Levy het zegt: « Door de verplichting van te betalen, de slachtoffers te vergoeden voor de schade voor welke wij geoordeeld zijn te moeten verantwoorden, is het burgerlijk misdrijf de aansprakelijkheid van het geld. »

« Het veronderstelt: bezittingen, private of openbare begrotingen gespijsd door middel van kapitalen, door overeenkomsten waaruit schuldverplichtingen ontstaan, die koopkracht bezitten en die in omloop zijn onder den vorm van munt en andere betaalmiddelen. Het is een passief van de macht met als grondslag: vertrouwen, schuldverplichting of contractuele macht (25) of juridische macht of vrijheid. De vordering tot schadevergoeding bekrachtigt de geschonden verplichting van de schuldverplichting der menschen, een anders recht, te eerbiedigen (de rechten zijn schuldverplichtingen, afgemeten schuldverplichtingen). »

Op dit gebied is het wetsontwerp op de verkeerspolitie, dat ons door den Senaat werd teruggedonden, onvoldoende.

Het stelt het verplichte minimum van de verzekering vast op 250.000 frank.

Voor zooveel een autobestuurder iemand gedood en een anderen persoon gekwetst heeft, loopen zijne slachtoffers groot gevaar geene schadevergoeding te verkrijgen (26).

Het wetsontwerp in 1929 op het Bureau der Fransche Kamer neergelegd door den heer René Coty, legde onder de bevoegdheid van een reglement van openbaar bestuur, benevens sommige voorwaarden van den verzekeraar tegen de auto-ongevallen, de zorg van het minimum-bedrag vast te stellen der verzekerde sommen voor de verschillende categorieën voertuigen.

Deze formule laat de deur open voor willekeur; wie met de verzekeringen bekend is, weet dat eene onbeperkte verzekering niet veel meer kost dan eene verzekering met bepaald bedrag.

En de zekerheid zal des te grooter zijn voor het slachtoffer van het ongeval, bij het door ons voorgestane stelsel.

Een ander bezwaar verhindert den rechtsgeleerde die de aansprakelijkheid zonder schuld grondig wil regelen door middel van de verplichte verzekering.

Het is overbekend dat de polissen van verzekering bij de vleet bedingen van verval bevatten. Het is zelfs gebeurd dat eene maatschappij weigerde een geteisterde uit te betalen, omdat hij, in eene ondervraging vanwege de gendarmerie, schuld had bekend; hij had eene bekentenis afgelegd in strijd met de overeenkomst (27).

Wil men een doeltreffend herstel, wil men elke verstandhouding vermijden tusschen verzekeraar en verzekerde, dan moeten deze bepalingen zooniet ongeldig zijn, ten minste vreemd blijven aan den derden persoon die hier is het slachtoffer van het ongeval.

Wij leggen dit wetsvoorstel vóór aan de Kamer, met de overtuiging dat het wezen moge een vooruitgang in ons burgerlijk recht en een mijlpaal geslagen in het buiten ons liggende gebied der schier strafbare aansprakelijkheid.

Ignace SINZOT.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

De bestuurder van een motorrijtuig is aansprakelijk voor het ongeval door dit voertuig aan personen of zaken veroorzaakt.

Hij kan van die aansprakelijkheid niet ontheven worden, tenzij hij het bewijs levert van het toeval, de overmacht of de schuld van het slachtoffer.

Art. 2.

De eigenaar of vruchtgebruiker van het voertuig is burgerlijk aansprakelijk voor het ongeval, bijaldien het veroorzaakt werd door een persoon die het motorrijtuig met zijn stilzwijgende of uitdrukkelijke toestemming bestuurde.

Art. 3.

De eigenaar van een motorrijtuig is er toe gehouden, bij een bij Koninklijk besluit toegelaten Verzekeringsmaatschappij, een verzekering van onbeperkte burgerlijke aansprakelijkheid aan te gaan, tegen de schade voortvloeiende uit een ongeval aan een derden persoon door het voertuig veroorzaakt, ongelet of het bestuurd zij door den eigenaar of ieder ander persoon, met diens stilzwijgende of uitdrukkelijke toestemming.

Art. 4.

Die verzekering zal slechts 90 t. h. van het bedrag van het ongeval veroorzaakte nadeel dekken.

Ieder beding waarbij de verzekering verplichtend wordt gelast de gevolgen van het ongeval voor meer dan 90 t. h. te waarborgen, is nietig en van geener waarde.

Art. 5.

De inschrijvingsplaat wordt aan den eigenaar van een motorrijtuig enkel afgeleverd, mits overlegging van een stuk waarbij het bestaan van het bij de artikelen 3 en 4 bedoelde verzekeringscontract wordt bewezen.

Art. 6.

Het slachtoffer van het ongeval bezit een rechtstreeksche rechtsvordering tegen den verzekeraar die, hoofdelijk, met den verzekerde verbonden is.

De verzekeraar wordt niet toegelaten om de excepties of bedingen van vervallenverklaringen tegen te werpen, voortvloeiend uit het verzekeringscontract en die tot voorwerp mochten hebben de krachtens de verzekering verschuldigde vergoeding te verminderen of weg te laten.

Art. 7.

Iedere overdracht of schorsing van verzekeringen moet onmiddellijk door den verzekeraar worden aangegeven bij de Gouverneur der provincie waar de inschrijving werd gedaan.

De schorsing of overdracht heeft slechts uitwerking vijftien dagen na ontvangst van de aangifte bij het Provinciaal Gouvernement.

Zoodra hij die aangifte heeft ontvangen, zal de gouverneur de inschrijvingsplaat terugverdieren, en deze moet hem binnen de vijf dagen worden.

Art. 8.

De lijst van de toegelaten verzekeringsmaatschappijen wordt bij Koninklijk besluit vastgesteld.

Art. 9.

De overtredingen op de artikelen 3, 4 en 7 van deze wet worden gestraft met een geldboete van 100 frank tot 1.000 frank of met een dezer straffen alleen.

Ignace Sinzot, F. Masson
J. de Geradon, Emile Brunet,
A.-E. De Schrijver.

(16) Laten wij ook aanstippen dat, luidens artikel 4 van het Zwitsersche Burgerlijk Wetboek: « de rechter de regels van het recht en van de rechtvaardigheid toepast, wanneer de wet zijn macht tot beoordeeling voorbehoudt ofwel dat zij bepaalt dat uitspraak moet gedaan worden door rekening te houden hetzij met de omstandigheden hetzij met aannemelijke redenen. »

(17) Laws of England V, Nalatigheid, blz. 407.

(18) Demogue erkent dat de aansprakelijkheid, gevestigd door het Burgerlijk Wetboek ten aanzien van de levende en levenloze dingen » steunt op het denkbeeld van risico, tegenwicht van het rechtsbegrip van gewin. Wie de winst heeft moet ook de aansprakelijkheid dragen. » D. V., blz. 195. Doch op de samenvatting die hij verder van de rechtspraak geeft, volgt geen duidelijk besluit. Het werk dagteekent van 1925.

(19) Zie de bepaling van het vermoeden volgens Gény: « Men kan zeggen dat elk rechterlijk vermoeden uitloopt op een artificieel bekendheid, aan den rechter opgelegd, en waarvan de kracht grooter of kleiner is, volgens de al of niet toegelaten middelen om het te bestrijden. Science et technique en droit privé positif, 1921, III, blz. 283. — Van der Eycken, in zijn werk Méthode positive de l'interprétation juridique (Paris, 1908), waarvan wij talrijke postulaten en besluiten niet kunnen aannemen, heeft duidelijk de rol van het vermoeden bepaald in de ontwikkeling van het recht. Zie nota blz. 103-109. — Te vergelijken met Burckhard, Die Civilistischen Präsumtionen, Weimar, 1866 en Aron, Théorie générale des présomptions légales en droit privé, Paris, 1895.

(20) Zie Capitant. Dal. Hebd., 1927, blz. 49.

(21) Planiol en Ripert, Des Obligations, 1930, II, blz. 669.

(22) Zie Rev. trim. droit civil, 1905, 107. — Lalou, La responsabilité civile, 1928, n° 597 en 605.

(23) Bulletin des Assurances, 1928, blz. 428 en volg.

(24) Zooals de heer Homburg doet opmerken, in zijn studie over « l'Assurance accidents obligatoire » (Rev. gén. ass., 1931, 802), heeft dit stelsel den toon aangegeven bij de Zeevaart-diensten, waar de verzekering tegen het verhaal van derden tot 9/10 beperkt is.

(25) Onze opvatting van het recht, komt vaak niet overeen met die van den heer Emmanuel Levy. Het valt nochtans in 't oog dat, in talrijke gevallen, zijne stelling die van het zuiverste Thomisme benadert. Onbewust is hij doordrongen van den regel « bonum commune » dat de particuliere belangen beheerscht en regelt. Zie Responsabilité et contrat (Revue critique de législation, 1899); overgenomen in de Vision socialiste du Droit, 1926. Bepaling van de overeenkomst (Revue trimestrielle de Droit civil, 1930, n° 2: « Le contrat est la procédure de la confiance devenant procédure des échanges » (procedure beteekent hier maatschappelijke overeenkomst)).

(26) Zie André de Boisaques, L'assurance obligatoire des automobilistes, Rev. gén. ass. et resp., 1932, n° 869.

(27) Zie nota Mazeaud. Dal. Hebd., 1929, n° 23, tegen de geldigheid van het beding en in zijn voordeel. — Malter Rev. gén. ass., 1929, 510.

Uitgever: Drukk. « Mercurius »

Best.: R. Van Cauteren

Korte Ridderstraat, 22, Antwerpen. — Tel.: 200.95